

УДК: 37.373.6:51

DOI:10.58494/esai.24(8).2024.24

Закирова Ч.А.,
ОшТУ, ага окутуучу,
Zikirovachynara@gmail.com
Закирова А.А.,
ОшТУ, окутуучу
aizada.zakirova77@gmail.com

ОНЛАЙН ОКУТУУ УЧУРУНДА ТАРБИЯЛЫК ИШТЕРДИ УЮШТУРУУНУН ЖОЛДОРУ

Аннотация: Бул макалада, жалпысынан онлайн жана айрыкча англис тилин дистанттык окутуунун өзгөчөлүктөрүнө арналган. Заманбап билим берүү процессинде аралыктан окутуу технологияларын колдонуу зарылдыгы түшүндүрүлүп, аралыктан окутуунун артыкчылыктары менен кемчиликтери ачыкка чыгарылды. Дистанттык окутуунун практикалык маселесине өзгөчө көңүл бурулуп, анын формалары баяндалып, университетте англис тилинде дистанттык окутууну колдонуу идеялары сунушталды. Онлайн билим берүү, өз кызматкерлеринин көндүмдөрүн өнүктүрүүгө кызыктар уюмдарда да көбүрөөк кызыгуучуларды тартууда. Аралыктан билим берүүнүн көптөгөн түрлөрү бар, анын ичинде онлайн курстары, мобилдик тиркемелер, виртуалдык жана кеңейтилген чындыкты колдонуу. Алардын ар биринин өзүнүн жакшы жана жаман жактары бар, ошондуктан методду тандоодо студенттердин конкреттүү муктаждыктарын жана максаттарын эске алуу маанилүү.

Түйүндүү сөздөр: аралыктан окутуу, көндүмдөр, онлайн курстар, англис тилин окутуу, билим берүү технологиялары

СПОСОБЫ ОРГАНИЗАЦИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРИ ОНЛАЙН ОБУЧЕНИИ

Аннотация. Статья посвящена особенностям онлайн обучения в целом и особенностям дистанционного обучения английскому языку в частности, объясняется необходимость применения дистанционных образовательных технологий в современном учебном процессе, а также раскрываются преимущества и недостатки дистанционного обучения. Особое внимание уделяется практическим вопросам дистанционного обучения, описываются его формы и предлагаются идеи по применению дистанционного обучения английскому языку в вузе. Онлайн обучение приобретает все больше клиентов в организациях, которые заинтересованы в развитии навыков своих сотрудников. Существует множество видов дистанционного образования, включая онлайн-курсы, мобильные приложения, использование виртуальной и дополненной реальности. Каждый из них имеет свои плюсы и минусы, поэтому при выборе метода важно учитывать конкретные потребности и цели обучающихся.

Ключевые слова: дистанционное обучение, навыки, онлайн-курсы, преподавание английского языка, образовательные технологии.

WAYS TO ORGANIZE ACADEMIC WORK DURING ONLINE TRAINING

Annotation. The article is devoted to the features of distance learning in general and the features of distance learning in English in particular. The necessity of using distance learning technologies in the modern educational process is explained, as well as the advantages and disadvantages of distance learning are revealed. Particular attention is paid to the practical issue of distance learning, its forms and ideas for the use of distance learning of the English language in the university are described. Distance learning is gaining more and more clients in organizations that are interested in developing the skills of their employees. There are many types of remote

education, including online courses, mobile applications, and using virtual and augmented reality. Each of them has its own pros and cons, so when choosing a method, it is important to take into account the specific needs and goals of students.

Keywords: *distance learning, skills, online courses, English language teaching, educational technologies.*

Киришүү

Онлайн боюнча окутуу деген билим алуунун өзгөчө түрү, анын негизги өзгөчөлүгү - билим берүү процессинин бардык катышуучуларынын өз ара аракеттенүүсү. Бул учурда, окутуучунун катышуусу зарыл эмес, анткени онлайн окутуу материалды өз алдынча изилдөө процесси. Бул дидактикалык окутуунун жалпы педагогикалык принциптери үчүн да, конкреттүү принциптер үчүн да мүнөздүү. Жаңы маалымат жана телекоммуникация технологияларын колдонуу аралыктан окутуунун катышуучуларына электрондук почта, чат, форум, видеоконференция, вебинар, онлайн семинар аркылуу жайгашкан жерине карабастан, өз ара аракеттенүүгө мүмкүнчүлүк берет. Онлайн окутуунун методологиялык өзгөчөлүгү - окуу программасы тарабынан берилген билимди, көндүмдөрдү жана жөндөмдөрдү салттуу окутуу формаларында (лекциялар, сабактар, семинарлар ж.б.) колдонуу: а) алууга болот; б) берилбейт, ошондой эле ар кандай медиа аркылуу стажердун ишин өз алдынча аткарат.

Дистанттык окутуу процессиндеги негизги орунду үйрөнүү эмес, үйрөнүүнү ээлейт, башкача айтканда, билим, билгичтик жана көндүмдөргө ээ болуу үчүн студенттин көз карандысыз когнитивдик ишмердүүлүгү. Ошол эле учурда, студент компьютердик гана эмес, ошондой эле аралыктан окутуу процессинде кездешкен билим берүү маалыматтары менен иштөө жөндөмүнө ээ болушу керек. Онлайн окутуу - бул телекоммуникациялык технологияларды жана интернет ресурстарын колдонуу менен жүргүзүлгөн окутуучулар менен студенттердин ортосундагы алыстан өз ара аракеттенүүгө негизделген окутуунун бир түрү. Аралыктан окутуу билим берүү процессине мүнөздүү окуу тутумунун бардык компоненттери менен мүнөздөлөт: максаттар, мазмун, уюштуруу формалары, окуу китептери, мониторинг жана баалоо тутумунун натыйжалары [1].

Дистанттык окутуунун максаты: студенттерге жогорку жана орто кесиптик билим берүүнүн негизги жана кошумча кесиптик программаларын түздөн-түз алардын жашаган жеринде же жогорку, орто жана кошумча кесиптик билим берүү мекемелеринде убактылуу болуу жеринде камсыз кылуу. Албетте, онлайн режиминде окуган студент жеке сапаттарга жогорку талаптарга ээ: туруктуулук, берилгендик, чынчылдык жана башкалар. Алар өз алдынча иштөөнүн методдорунун жана ыкмаларынын негиздерин өздөштүрүп, билимин жогорку кызыгуу менен кабыл алышы жана толукташы керек. Мындан тышкары, натыйжалуу окутуу үчүн, алар маалыматтык технологиялар куралдары менен иштөө жөндөмүнө ээ болушу керек.

Онлайн окутуу үчүн төмөнкү ыкмаларды сунуштоого болот: демонстрация, иллюстрация, түшүндүрмө, окуя, сүйлөшүү, көнүгүү, көйгөйдү чечүү, материалдарды жаттоо, жазуу иши, кайталоо. Бул подсистеманын мааниси Билим берүү базар экономикасынын шарттары жана билим берүү мекемесинин практикалык ишмердүүлүгүн каржылоонун жоктугу, өнөр жай ишканасынын аналогу катары, билим берүү кызматтарын ишке ашыруунун чыгымдары жана билим берүү процессин сактоо жана өркүндөтүү үчүн акча табуу менен аныкталат. Пандаштыруу жана уюштуруу көндүмдөрү университетте жана орто окуу жайларда ийгиликке жетүү үчүн маанилүү. Бул көндүмдөр студенттерге убактысын башкарууга, тапшырмаларды биринчи орунга коюуга жана көңүл топтоого жардам берет. Бул блог постто биз башталгыч класстын окуучулары үчүн көндүмдөрдү пландаштыруу жана уюштуруу боюнча натыйжалуу стратегияларды изилдейбиз [2].

Пандаштыруу жана уюштуруу көндүмдөрүн түшүнүү: стратегияга тереңирээк түшүнүүдөн мурун, алгач пландаштыруу жана уюштуруу көндүмдөрү эмне экендигин жана алардын эмне үчүн маанилүү экендигин түшүндүрүү. Пандаштыруу жана уюштуруу көндүмдөрүнө тапшырмаларды кичинекей баскычтарга бөлүү, графиктерди түзүү жана

ресурстарды натыйжалуу башкаруу мүмкүнчүлүгү кирет. Бул көндүмдөр студенттер үчүн көзкарандысыз окуучу болуп, өз максаттарына жетүү үчүн өтө маанилүү. Башталгыч класстын окуучуларынын өнүгүшүндөгү маанилүү этаптар: башталгыч класстын окуучулары пландаштыруу жана уюштуруу жөндөмүнө таасир эткен өнүгүүнүн ар кандай баскычтарынан өтүшөт.

Мисалы, башталгыч мектепте окуучулар убакыт түшүнүгүн түшүнүп, негизги уюштуруу көндүмдөрүн өрчүтө башташат. Алар орто мектепте окуп жүргөндө, бир эле учурда бир нече тапшырманы аткарып, максаттарды коюуга көбүрөөк жөндөмдүү болушат.

Пландаштыруу окутуу жана уюштуруу көндүмдөрү үчүн натыйжалуу стратегиялар:

1. Тапшырмаларды кичирээк кадамдарга бөлүү: тапшырмаларды кичирээк, башкарыла турган кадамдарга бөлүү-пландаштыруу жана уюштуруу көндүмдөрүн үйрөтүүнүн негизги стратегиясы. Муну менен студенттер колундагы тапшырманы жакшыраак түшүнүп, иш-аракеттердин так планын түзө алышат. Студенттерди тапшырманы аткаруу үчүн зарыл болгон кадамдарды аныктоого жана керектүү орунга коюуга үндөп, аларга уюшкандыкта жана көңүл топтоого үйрөтүү зарыл деп эсептейбиз.

2. Визуалдык жардамдарды жана графикалык уюштуруучуларды колдонуу: визуалдык жардамдар жана графикалык уюштуруучулар түшүнүктү жана уюштурууну жакшыртуу үчүн күчтүү куралдар. Студенттерге маалыматты визуалдаштырууга жана байланыштарды түзүүгө жардам берүү үчүн диаграммалар, акыл карталары сыяктуу визуалдык шаймандарды колдонуу керек. Студенттерге тапшырманы баштоодон мурун өз ойлорун пландаштыруу жана уюштуруу үчүн графикалык уюштуруучуларды кантип түзүүнү жана колдонууну үйрөтүү керек.

3. Күн тартибин жана графигин даярдоо: процедуралар жана графиктер натыйжалуу пландаштыруу жана уюштуруу үчүн зарыл болгон структураны жана божомолдорду камсыз кылат. Студенттерге ык машыгууну жана убакытты башкарууну жакшыртуу сыяктуу көнүгүүлөрдүн жана графиктердин артыкчылыктарын түшүнүүгө жардам берүү. Ар кандай тапшырмаларды жана иш-чараларды аткарууга жана аларга график түзүүнү жана ага карманууну үйрөтүүгө убакыт бөлүү болуп саналат.

4. Так көрсөтмөлөрдү жана күтүүлөрдү берүү: студенттерге эмне керек экендигин түшүнүү үчүн так көрсөтмөлөр жана күтүүлөр өтө маанилүү. Көрсөтмөлөрдү бергенде, жөнөкөй тилди колдонуу, кыска жана конкреттүү болушу керек. Студенттерди тапшырманын кандайдыр бир аспектисине ишенбесе, түшүндүрмө суроого үндөө зарыл. Бул натыйжалуу баарлашууга өбөлгө түзөт жана студенттерге уюшкандыкта болууга жардам берет. Текшерүү тизмелерин жана аткаруу тизмелерин колдонуу: текшерүү тизмелери жана аткаруу тизмелери тапшырмаларды уюштуруу жана прогрессти көзөмөлдөө үчүн баалуу куралдар [3].

Студенттерге чоң тапшырмаларды кыскараак, башкарыла турган кадамдарга бөлүү үчүн текшерүү тизмелерин түзүүнү жана колдонууну үйрөтүү керек. Бүтүрүлгөн тапшырмаларды текшерүү менен студенттер өз ийгиликтерин көрүп, шыктанышат. Өзүн - өзү чагылдырууга жана өзүн -өзү башкарууга үндөө: өзүн - өзү чагылдыруу жана өзүн-өзү башкаруу студенттер үчүн прогрессти баалоо жана зарыл болсо өзгөрүүлөрдү жасоо үчүн маанилүү көндүмдөр. Студенттерди өз иши жөнүндө ой жүгүртүүгө жана өркүндөтүү багыттарын аныктоого үйрөтөбүз. Аларды прогрессти көзөмөлдөөгө жана пландарына, стратегияларына зарыл өзгөртүүлөрдү киргизүүгө үндөйбүз [3].

Пландаштыруу жана уюштуруу көндүмдөрүнө социалдык-эмоционалдык окутууну (иш көндүмдөрүн) киргизүү:

1. Өзүнүн билимин өнүктүрүү: студенттерге алардын күчтүү жана алсыз жактарын түшүнүүгө жардам берүү, пландаштыруу жана уюштуруу көндүмдөрүн өнүктүрүүнүн маанилүү аспектиси болуп саналат. Студенттерди өздөрүнүн жөндөмдөрү жөнүндө ой - жүгүртүүгө жана кошумча колдоого муктаж болгон жерлерди аныктоого үндөө зарыл. Өзүн - өзү билүү жөндөмү өрчүп, студенттер өз милдеттерин жеке муктаждыктарына жараша жакшыраак пландаштырып, уюштура алышат.

2. Өзүн-өзү жөнгө салуу көндүмдөрүн өнүктүрүү: убакыт жана эмоцияны башкаруу сыяктуу. Өзүн - өзү жөнгө салуу көндүмдөрү натыйжалуу пландаштыруу жана уюштуруу менен тыгыз байланышта. Студенттерге максаттарды коюу жана терендетилген тапшырмаларды берүү сыяктуу убакытты натыйжалуу башкаруу стратегияларын үйрөтөбүз. Мындан тышкары, ал студенттерге өзүн - өзү башкаруу жана импульсту башкаруу көндүмдөрүн өрчүтүүгө жардам берет, бул аларга алаксыганда дагы көңүлүн топтоп, уюшкандыкта болууга мүмкүнчүлүк берет.

3. Социалдык аң-сезимди жана мамилелерди чыңдоо: кызматташуу жана командада иштөө натыйжалуу пландаштыруу жана уюштуруу үчүн маанилүү көндүмдөр. Студенттерди ролдорду жана жоопкерчиликтерди бөлүшүүгө жана топтук долбоорлордо чогуу иштөөгө үндөө. Студенттерди зарыл болгон учурда жардам жана колдоо издөөгө үйрөтүү, социалдык маалымдуулукту жогорулатат жана мамилелерди бекемдейт. Мындан тышкары, базар экономикалык шарттарда, ар бир окутуучу жана жетекчи эмгек акыны эсептөө, билим берүү чыгымдарын каржылоо жана билим берүүнүн социалдык - экономикалык натыйжалуулугун баалоо боюнча уюштуруу ыкмалары жагынан билим берүүнүн экономикасын жакшы билиши керек [4].

Корутунду

Компьютердик телекоммуникация аркылуу онлайн окутуунун төмөнкү түрлөрү бар. Чат сабактары - чат технологиясын колдонуу менен өткөрүлүүчү билим берүү сессиялары. Бул сабактар синхрондуу өткөрүлөт, демек, бардык катышуучулар бир эле учурда баарлаша алышат. Көптөгөн аралыктан окутуу мекемелеринде байланыш мектеби бар, ал алыскы мугалимдер жана окуучулар үчүн байланыш иш - чараларын өткөрөт.

Веб-класстар - аралыктан окутуу, конференциялар, семинарлар, бизнес оюндар, лабораториялар, семинарлар жана билим берүүнүн башка түрлөрү - телекоммуникация жана башка интернет мүмкүнчүлүктөрүн колдонуу менен өткөрүлөт. Бул иш-чаралар үчүн атайын билим берүүчү веб-форумдар колдонулат. Тиешелүү программалык камсыздоо орнотулган веб-сайттардын биринде калтырылган билдирүүлөрдү колдонуп, белгилүү бир темада же маселеде иштеп жаткан колдонуучулардын түрү. Биринчи форманын сабактарынан баштап, веб-форумдар узак (көп күн) иштөө жөндөмү жана студент менен окутуучунун өз ара аракеттенүүсүнүн асинхрондук мүнөзү менен айырмаланат. Телеконференциялар, адатта, почта тизмелеринин негизинде, электрондук почта аркылуу өткөрүлөт. Билим берүү телеконференциясы билим берүү жетишкендиктеринин максаттары менен мүнөздөлөт.

Пайдаланылган адабияттар:

1. Lysenko O. Skysmart , 2020.
2. Бакач Е.В, Шутько Ю.Б. Проблемы и перспективы дистанционного обучения в учреждении дополнительного профессионального образования.- М., 2016.
3. Малькова Е.В. Становление системы дистанционного обучения в РФ: к истории проблемы.- М., 2009.
4. Толстобоков О.Н. Грамотно организованное и проведенное дистанционное обучение эффективно и дает реальные, достаточно быстрые результаты, что и обуславливает.- М., 2020.

